

20 oktyabr Energetiklərin peşə bayramıdır

Azərbaycanın energetika sahəsi yeni inkişaf dövrünə qədəm qoyub

Ulu öndər Heydər Əliyev öz ölkəsinin inkişaf strategiyasını hələ çox əvvəllər, sovetlər dönmündən müəyyənləşdirmişdi. Müstəqillik illərində xalqın tələbi ilə yenidən hakimiyyətə gələn ümummilli lider bu inkişafın dönmə xarakter alması, müstəqilliyimizin əbədlaşması üçün əlindən gələni əsirmədi. İqtisadi əsasların möhkəm olması üçün ilk olaraq enerji sahəsinə diqqət artırdı. Onun siyasətini uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyev də bu gün Azərbaycanın ən inkişaf etmiş dövlətlər sırasına qalxması üçün durmadan çalışır.

Azərbaycanın sürətli sosial-iqtisadi inkişafı həyatımızın bütün sahələrində, o cümlədən elektroenergetika sisteminin inkişafında öz əksini tapıb. Ölkədə həyata keçirilən islahatlar elektrik təchizatı ilə bağlı müasir infrastrukturun yaradılması istiqamətində mühüm nailiyyətlər əldə olunması üçün əlverişli şərait yaradıb.

Respublika ərazilərinin inkişaf sürəti və istehlakçıların elektrik enerjisində olan tələbatının artım dinamikası mövcud şəbəkənin texniki imkanlarından daha yüksəkdir. Şəbəkənin aktivlərinin uzun müddət ərzində istismarda olması, onların fiziki və mənavi cəhətdən aşınma səviyyəsinin yüksək olması, xüsusən son illərdə bölgələrdə aparılan genişmiqyaslı yenidənqurma işləri, turizm obyektlərinin inşa edilməsi, sənaye və ticarət obyektlərinin tikintisi nəticəsində güc artımının yüksək həddə çatması bu sahədə təxirəsalınmaz tədbirlərin həyata keçirilməsinə zəruri edir. Bu məqsədlə Prezident İlham Əliyev enerji sektorunda islahatların həyata keçirilməsinə start verdi. İlk olaraq paytaxt Bakıda "Bakielektrikşəbəkə" ASC-nin fəaliyyəti bərpa edildi.

Qısa müddət ərzində paytaxtın işıq problemi həll edildi, zəvqəz və təhlükə mənbəyi olan naqillər dəyişdirildi, yeni yarımstansiyalar inşa edildi. Ötürücülər tələbatla uyğunlaşdırılaraq ən müasir texnologiyalarla əvəz edildi. Əhəlinin elektrik enerjisində olan tələbatı yüksək peşəkariqla təmin olundu. Bir müddət sonra Bakı gecələri öz keçmiş şöhrətini geri qaytardı, hətta dünyanın ən çıraqbağlı şəhərlərindən biri oldu. Vətənimiz Azərbaycan isə son on ildə elektrik enerjisini idxal edən ölkədən ixrac edən ölkəyə çevrildi.

Amma respublikamızın regionlarında enerji təchizatında olan problemlər hələ də qalmaqda idi. Regionun ən inkişaf etmiş bir dövləti kimi uğurların davamlı olması üçün yeni qərarların qəbuluna ehtiyac var idi.

2015-ci il fevral ayının 10-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev "Bakielektrikşəbəkə"nin Bakıda həyata keçiriyi uğurlu islahatları yüksək qiymətləndirərək onun bazasında "Azərişiq" ASC-nin yaradılması haqqında sərəncam imzaladı. Bu, biz energetiklərə göstərilən yüksək etimad, böyük qayğı idi. Bu həm də bir şərəf məsələsidir ki, biz gecəimizi gündüzümüzdə qatararaq gərgin əmək sərf etməyə başladığımız.

Regionun lider dövlətinə çevrilən Azərbaycanın sürətli inkişafı respublikanın paylayıcı elektrik şəbəkələrinin yenidənqurulmasına vacib edirdi. Paylayıcı elektrik şəbəkələri elektroenergetika sisteminin əsas hissəsi olmaqla sistem effektiv iş rejiminə və texniki-iqtisadi göstəricilərinə öz böyük təsirini göstərir. Paylayıcı şəbəkələrin yenilənməsi və gücləndirilməsi prioritet götürülərək elektrik enerjisi itkilərinin azaldılmasına və ölkəmiz üçün iqtisadi faydaların əldə olunmasına vacib şərt kimi qarşıya qoyulub.

Tədqiqatlar göstərir ki, Respublikanın elektrik enerjisində olan tələbatı ildə 2-3 faiz artımla müşahidə olunur. Belə bir vaxtda üzərinə düşən məsuliyyəti düzgün dəyərləndirən yeni yaradılmış "Azərişiq" ASC mövcud vəziyyəti və artan tələbatı dərhal öyrənərək qısa müddətdə fəaliyyət planı tərtib etdi. "Azərişiq" ASC-dən təhvil-təslim işlərinin başa çatmasını gözləmədən bölgələrin vəziyyəti göz önünə gətirildi. Bayram və istirahət günləri də daxil olmaqla rayonlara ezam olunaraq şəraitlə yerində tanış olub təxirəsalınmaz tədbirlər görülməyə başlandı.

"Azərişiq"ASC yaradıldıqdan sonra regionlardakı elektrik şəbəkələrinin mövcud vəziyyətinin qısa müddət ərzində hərtərəfli təhlili aparıldı. Ölkənin so-

sial-iqtisadi inkişafı strategiyasına və müxtəlif vaxtlarda qəbul edilmiş Dövlət proqramlarına uyğun olaraq, istehlakçıların etibarlı və keyfiyyətli elektrik enerjisi ilə təchiz edilməsi üçün yeni təşkil olunan 6 region üzrə 4 hissədən ibarət "İnkişaf və Yenidənqurma Proqramı" hazırlandı. 7 aydan çoxdur ki, icrasına başlanılmış Proqramın I hissəsini elektrik şəbəkələrinin reabilitasiyasını əhatə edən tədbirlər təşkil edir. Bu da regionlardakı istehlakçıların fasiləsiz və dayanıqlı elektrik enerjisi ilə təmin olunmasına, kənd təsərrüfatının inkişafı üçün suvarma sistemlərinin elektrik təminatının yenidən qurulmasına, sənaye sahələrinin və turizm obyektlərinin elektrik təchizatının etibarlılığının yüksəldilməsinə gətirib çıxarıb.

Bu müddət ərzində ölkəmizin bütün rayon mərkəzlərində, qəsəbə və

kəndlərdə yarasız, istismar müddəti başa çatmış transformatorların yenilənməsi - müasir tipli avadanlıqlarla təchiz edilməsi prosesi gedir. İlk olaraq ölkə üzrə 800 ədəd KTM quraşdırılıb və cari ilin sonuna qədər daha 700-dən yuxarı bu cür məntəqələrin quraşdırılması planlaşdırılıb. Yeni güc mərkəzləri həm görünüşcə evvelkindən fərqlənir, həm də böyük texniki üstünlüklərə malik olmaqla yeni, müasir kompleks transformator məntəqələridir. Bu işlərlə yanaşı, uzun illər istismar olunan ağac dayaqqlar da yeni demir boru dayaqqlarla əvəzlənir. Açıq tipli, uzun müddət istismarda olduğu üçün yarasız vəziyyətə düşmüş, heç bir standarta uyğun gəlməyən alüminium naqillər özünüdaşıyan (SIP) izolyasiyalı kabellərlə dəyişdirilir. Bu tədbirlər on minlərlə abonentin elektrik enerjisində olan tələbatını yaxşılaşdırmaqla yanaşı, normadan artıq texnoloji itkilərin azaldılmasına və uçot sisteminin daha təkmil şəkildə aparılmasına müsbət təsir göstərəcək. Ölkə ərazisində yeni KTM-lər quraşdırılmazdan əvvəl həmin ərazilərdə abonentlərin sayı tam dəqiqləşdirilib, perspektiv inkişaf istiqamətləri öyrənilir və gələcək tələbatla uyğun güc mərkəzləri yaradılır. Bu güc mərkəzlərinin qidalandırılması da yeni texnologiyalara əsaslanır. Yeni güc mərkəzlərini qidalandıran üçün hava elektrik verilişi xətlərinin yenilənməsi, aralıq məsafənin qısaltdırılması sahəsində də lazımi tədbirlər görülür. Coğrafi və iqlim şəraiti nəzərə alınaraq KTM-lərin quraşdırılmasında optimal qərar qəbul olunur. Xüsusi rütubətli ərazilərdə vaqon tipli məntəqələrdən imtina edilərək daş binalar tikilir. Bu da güc mər-

kəzlərinin ömrünü uzatmış olur və keyfiyyətə xidmət edir. Yeni quraşdırılan KTM-lər istehlakçıları üçün yerlərdə etibarlı, təhlükəsiz, dayanıqlı elektrik enerjisinin ötürülməsinə tam təminat verir.

Qısa müddət ərzində 7 regional idarəetmə strukturu da formalaşdırılıb, 09 aprel 2015-ci il tarixi ilə saat 00.00-dan etibarən enerji alışı üzrə uçot nöqtələri təhvil alınıb. Bunlar Bakı, Şimal, Şimal-Qərb, Qərb, Cənub, Aran, Mərkəzi Aran Regional Enerji Təchizatı və Satışı idarələridir. Gəncə şəhərində tikintisinə başlanılan 35 kV-luq yarımstansiya binasının dizayn xüsusiyyətlərində yerli memarlığın bütün cəhətləri nəzərə alınıb. Həm qədim, həm də müasir binaların memarlıq incilərini özündə cəmləşdirən tikiləcək yeni binada ərazinin nəzərdə saxlanılması üçün bütün texnoloji nailiyyətlər tətbiq ediləcək. Bundan başqa, 14 rayonda ilin sonuna qədər "Azərişiq" ASC-nin əməkdaşlarının normal iş fəaliyyəti üçün müasir tipli standart ofislər tikilib istifadəyə verəcək.

İşin səmərəli təşkil üçün "Azərişiq" ASC tərəfindən mobil avadanlıqlarla təchiz olunmuş 120 ədəddən yuxarı xüsusi təyinatlı avtomobillər də alınıb və bütün regional idarələrə paylanılıb. Xarici ölkə istehsalı olan yüksək keyfiyyətli avtomobillər istənilən qəza vəziyyətini qısa müddətdə aradan qaldırmaq mümkün olacaq. Bu tip avtomobillərin sayının, tələbatı uyğun olaraq, 200-dən yuxarı artırılması da nəzərdə tutu-

zərdə tutulan elektrik şəbəkələrinin yenidən qurulması, elektrik enerjisində olan tələbatın ödənilməsinə, rayonların elektrik təchizatının yaxşılaşdırılmasına, elektrik şəbəkələrində yükləmələrin azaldılmasına, şəbəkələrdəki texniki itkilərin minimuma çatdırılmasına imkan yaradacaq.

Ölkə ərazisində "Azərişiq" ASC-yə məxsus, yeni təhvil alınan 74 ədəd 110 kV-luq yarımstansiyalardan 12%-i (9 ədəd), 406 ədəd 35 kV-luq yarımstansiyalardan isə 5 %-i (20 ədəd), ümumi uzunluğu 105 min km təşkil edən 35;10;6 və 0.4 kV-luq elektrik veriliş xətlərinin 10%-i (10 min km) yenidən qurulub. Mövcud 35 kV-luq yarımstansiyaların qidalandırılması və öz aralarında əlaqələndirilməsi etibarsız radial sxem üzrə yerinə yetirilir ki, bu da sona qəza aqımları zamanı bir mənbədən elektrik enerjisi ilə təmin olunan istehlakçıların elektrik təchizatında uzun müddətli fasilələrin yaranmasına səbəb olur. Digər tərəfdən, 35 kV-luq elektrik veriliş xətlərinin uzun müddət istismar edildiyindən texniki vəziyyəti qeyri-qənaətbəxşdir. Əksər xətlərin uzunluğu normadan artıq olması ilə yanaşı, xətlərin üzərində çoxlu sayda budaqlanmalar istismarda müvafiq çətinliklər yaradır. Yenidən qurulacaq yarımstansiyaların qidalandırması və əlaqələndirici 35 kV-luq elektrik veriliş xətlərinin yenilənməsi, şəbəkənin dayanıqlılığını və etibarlılığını təmin etmək üçün əlavə xət-

l Avropa Oyunlarının keçiriləcəyi bütün məkanların, xüsusən də Olimpiya Stadionunun, Heydər Əliyev adına İdman Kompleksinin, Gimnastika Mərkəzinin, Su İdman Sarayının, Atletlər kəndinin, Üzgüçülük Hovuzunun, İdmançıların və qonaqların yerləşəcəyi çoxsaylı hotellərin, onların istirahəti üçün nəzərdə tutulmuş sosial təyinatlı obyektlərin, muzeylərin, İçərişəhər Dövlət Qoruğunun ərazisindəki infrastrukturunu, parkların, küçələrin, fəvvarələrin fasiləsiz və etibarlı elektrik enerjisi ilə təchizatı yüksək səviyyədə təmin olundu.

Bu uğurlar isə təkcə paytaxt Bakı ilə səciyyələnmirdi. I Avropa Oyunlarının bir hissəsini keçirdiyi Mingəçevir şəhərindəki idman obyektlərinin elektrik enerjisi təchizatı, habelə ölkəmizin ən ucaq nöqtələrində belə yaşayan vətəndaşlarımızın idman oyunlarını yüksək bayram əhval-ruhiyyəsi ilə izləmələri energetiklərimiz tərəfindən təmin edildi.

I Avropa Oyunları sübut etdi ki, Azərbaycan hər cür kütləvi beynəlxalq tədbirlərin keçirilməsi üçün ən uğurlu məkanlardan biridir.

İndi hər bir rayonda, şəhərdə, qəsəbədə və kənddə yenidənqurma işləri aparılır. Fiziki və mənavi cəhətdən köhnəlik elektrik dirəkləri, naqillər, transformatorlar yeniləri ilə əvəzlənir, müasir tipli yarımstansiyalar və Komplekt Transformator məntəqələri quraşdırılır. Maddi-texniki baza kökün-

fadə etdikləri elektrik enerjisində görə ödəmələri "Azərişiq"ASC-nin Regional Enerji Təchizatı və Satışı İdarələrində, rayon, qəsəbə və kəndlərdə quraşdırılmış ödəmə məntəqələrində, bank və poçt şöbələrində həyata keçirsinlər. Bundan başqa, internet üzərindən "azerishiq.az" saytı vasitəsilə "onlayn" rejimində ödəmə aparıla bilər.

Artıq bir ildən artıqdır ki, "Azərişiq" ASC Prezident yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi və onun tabeliyində olan "ASAN xidmət" mərkəzləri ilə birgə fəaliyyət göstərir.

Asan xidmət mərkəzlərində abunəçilərimiz borcun olmamasına dair arayışın verilməsi, elektrik enerjisi istehlakçısının dəyişdirilməsi, məişət abonentlərinin elektrik şəbəkəsinə qoşulması, qeyri-əhali üzrə texniki şərt müraciətlərinin qəbulu, borcun aradan götürülməsi xidmətlərindən yararlanırlar.

"Azərişiq" ASC Asan Xidmət mərkəzlərində verilən xidmətlərin sayını artıraraq Bərdə və Gəncə "ASAN Xidmət" mərkəzlərində də fəaliyyətə başlayıb.

Noyabr ayının 1-də keçiriləcək Azərbaycan Respublikası Parlamentinə seçkilər ilə bağlı bütün seçki məntəqələrində, eləcə də namizədlərin görüşləri təşkil olunacaq ərazi, klub və toplantı yerlərini dayanıqlı və etibarlı elektrik enerjisi ilə təchiz edəcək. "Azərişiq" ASC-də bunun üçün hər cür şərait ya-

lub.

"Azərişiq" ASC Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin tövsiyə və tapşırıqlarına uyğun olaraq qısa müddət ərzində mövcud problemlərin aradan qaldırılmasını, elektrik təchizatında daha müasir metodların tətbiqini, istehlakçıları etibarlı, səmərəli və təhlükəsiz elektrik enerjisi ilə təchiz edilməsinə əsas məqsəd kimi qarşıya qoyub.

Respublikanın paylayıcı elektrik şəbəkələrinin yenidənqurulması vacibliyini ciddi şəkildə dərk edən "Azərişiq" ASC-nin rəhbərliyi 2015-2025-ci illəri əhatə edən fəaliyyət planı hazırlayıb.

Qarşıdakı on il üçün elektrik enerjisi ilə tələbatın proqnozu çıxarılıb və artan dinamika müəyyənləşdirilib. 2015-ci ildən 2025-ci ilə qədər Azərbaycanda elektrik enerjisində olan tələbat 7 000 MvT-dan 10 000 MvT-a qədər artacağı proqnozlaşdırılır.

Regionların elektrik enerjisində olan tələbatın ödənilməsi və perspektivdə (2020-ci ilə qədər) yaranacaq elektrik yüklərinin qarşılınması üçün mövcud paylayıcı elektrik şəbəkələrinin təmirini və bərpaasını, eləcə də yük mərkəzlərində yeni qida mənbələrinin -35 və 110 kV-luq yarımstansiyaların tikintisini, yeni elektrik veriliş xətlərinin çəkilişini aktuallaşdırıb.

Regionlarda perspektiv və mövcud yükləri nəzərə almaqla 20 ədəd 110 kV-luq, 70 ədəd 35 kV-luq yarımstansiyaların yenidən qurulması və inşası, müxtəlif gücdə 4749 ədəd KTM-nin quraşdırılması, 110;35;10;6 və 0.4 kV-luq elektrik veriliş xətlərinin tikintisi aparılmalıdır. Tədqiq olunan ərazilərdə ne-

rin quraşdırılması isə yüklərin simmetrik paylanmasına, şəbəkənin qoyulmuş qayda üzrə idarə olunmasına və elektrik enerjisi itkilərinin azaldılmasına gətirib çıxardacaq.

Paylayıcı elektrik şəbəkələrində aparılacaq təmir, bərpa və yenidənqurma işləri "Azərişiq" ASC-nin 7 RETSI üzrə nəzərdə tutulub. Fəaliyyət planında qeyd olunan obyektlərin tikintisi və yenidənqurma işləri 5 il ərzində həyata keçirilməsi planlaşdırılıb. Hazırda 4 ərazidə yarımstansiyaların tikintisi yekunlaşıb. İlk olaraq 35 kilovoltluq Fatmayı, Xaçmaz, Sarıqaya və Gəncədəki Nizami yarımstansiyaları inşa edilib istifadəyə verilib.

Ölkəmizdə aparılan düzgün siyasi və iqtisadi strategiyasının nəticəsidir ki, dünyada və regionda baş verən iqtisadi, sosial, humanitar böhranlara baxmayaraq, ölkəmizin stabil və dinamik inkişafı uğurla davam edir. I Avropa Oyunlarının Bakı şəhərində keçirilməsi dediyimizə sübutdur. Bu beynəlxalq idman tədbiri biz energetiklər üçün də böyük bir sınaq idi. Bu mötəbər tədbirin uğurla başa çatmasında elektrik enerjisi təchizatının dayanıqlılığı və yüksək keyfiyyətli təminatı da xüsusi əhəmiyyət kəsb etdi. Bu məqsədlə "Azərişiq" ASC üzrə xüsusi tədbirlər planı hazırlanaraq konkret sxemlərlə həyata keçirilmişdi. Hər bir əməkdaşla xüsusi hazırlıq işləri aparılıb, texniki personalın peşəkariqlı səviyyəsinin yüksəldilməsi və gözlənilməz hadisələrin operativ aradan qaldırılması məqsədilə proqramlaşdırılmış treninqlər həyata keçirilmiş, dəfələrlə yoxlama-sınaq işləri aparılmış və 24 saatlıq növbətçilik rejimi yaradılmışdı.

dən yenilənərək ən müasir texnoloji nailiyyətlərlə təchiz olunur.

Regional şəbəkələrin yenidənqurulması və yeni texnoloji avadanlıqlarla təchiz olunması ilə yanaşı, onların idarə edilməsi, normativlərə əməl olunması, qurulması, yeni kadr potensialının formalaşdırılması üçün kompleks tədbirlər həyata keçirilir. Belə ki, kadrların təkmilləşdirilməsi, yenidən hazırlanması məqsədilə il davamlı olaraq stasionar və syyar treninqlər təşkil edilir. Gənc kadrlar xüsusi layihə çərçivəsində Səhmdar Cəmiyyətinin müasir maddi-texniki bazası olan Tədris Mərkəzində təkmilləşdirilərək rayon və şəhər elektrik şəbəkələrində müxtəlif istiqamətlər üzrə işə qəbul olunurlar.

Bütün bunlarla yanaşı, "Azərişiq" ASC - də yeni texnologiyaların şəbəkəyə tətbiqi, yüksək peşə hazırlığına malik gənc kadrların hazırlanması işi davam etdirilir. Kadr hazırlığında görülən işlərin davamı olaraq, bu ilin ilk ayından başlayaraq treninqlər təşkil edilib. Treninqlər ilboyu müxtəlif istiqamətlərdə aparılır. Bunun üçün "Azərişiq" ASC-nin yüksək səviyyədə təmin edilmiş Tədris Mərkəzi fəaliyyət göstərir. Tədris Mərkəzində yerli mütəxəssislərlə yanaşı, xarici ölkələrdən də peşəkarlar dəvət olunur. Məqsəd dövlətimiz üçün yüksək hazırlıqlı mütəxəssislərin yetişdirilməsidir.

"Azərişiq" ASC elektrik enerjisi haqlarının ödənilməsində də köhnə stereotiplərin aradan qaldırılmasına çalışır. Bu istiqamətdə istehlakçılarla məarifləndirmə və tanışlıq işləri aparılır. Əyani vəsait və sosial reklam çarxları hazırlanır. Abonentlərin diqqətinə çatdırılır ki, isti-

radlıb, texniki tədbirlərlə yanaşı, "Azərişiq" ASC-də xüsusi qaragah təşkil olunub, yarımstansiyalar və transformator məntəqələrində operativ növbətçi heyətlə yanaşı, inzibati texniki və rəhbər vəzifəli şəxslərdən ibarət "Məsul növbətçi"lər də təhkim edilib, maşın-mexanizmlər, əlavə avadanlıq və materiallarla təmin olunub. Öz üzərinə düşən vəzifəni tam məsuliyyəti ilə icrasına hazırdır.

"Azərişiq" ASC olaraq bizim ən ümdə vəzifəmiz Azərbaycan Respublikası Prezidenti cənab İlham Əliyevin tapşırığına əsasən, ölkə ərazisində istehlakçıları keyfiyyətli, etibarlı və səmərəli şəkildə elektrik enerjisi ilə təmin etmək, ölkə başçısının etimadını yüksək səviyyədə doğrultmaqdır. Ötən doqquz ay deməyə əsas verir ki, biz bu yolda inamla işləyirik.

Bütün görülən tədbirlər, yaradılan şərait və infrastruktur deməyə əsas verir ki, çox yaxın zamanlarda "Azərişiq" ASC tərəfindən ölkəmizin ən ucaq nöqtələrində belə Azərbaycan vətəndaşları regionda ən keyfiyyətli və təhlükəsiz elektrik enerjisi ilə təmin olunacaq. Əsas ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan və Prezident İlham Əliyevin böyük bacarığı ilə davam etdirilən "İşıqlı Azərbaycan" layihəsi özünün tam olimpiyə qovuşacağı. Paytaxtımız Bakı kimi bütün kənd və rayonlarımız işıq nuruna qərq olacaq və ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin dediyi kimi, "Azərbaycan dünyaya günəş kimi doğacaq!"

Baba RZAYEV,
"Azərişiq" ASC-nin sədri.

